

ДАНИЕЛА КОЛЕВА
ВИЗИТКА
МОНОСПЕКТАКЪЛ

chitanka.info

Действието се развива в кухня с бедна наредба.
Действащо лице: **ТЯ**. На възраст малко над четиридесетте.

Влиза ТЯ — мъкнеща пазарски чанти. Строполява ги на пода и се отпуска на един стол. Уморена е. Сама. Въздъхва. Изува обувките си.

ТЯ. Животът ми се събира в кибритена кутийка. Ако го посместя, ще се отвори още място. Познавам го с точките и запетаите. Излезе мацаница в черно-бяло. *(Пауза)*. Три минути. Малко да отдъхна *(Пауза)*. Ех, ако я нямаше втората смяна...

Изважда омачкана бележка от едната пазарска чанта. Разгъва я и чете на глас.

ТЯ. Хляб, сирене, яйца — без тях, пак са поскъпнали, фиде, мляко...

Преглежда покупките.

ТЯ. Даа, забравила съм олиото... Нищо, тази вечер имам да сготвя.

Раздвижва крака и нахлува деформирани домашни чехли. Излиза от сцената и след малко се връща преоблечена в домашни дрехи. Връзва престилка.

ТЯ. М-да, я да видим поръчките. *(Взема бележка от кухненската маса и я чете на глас.)* „Мамо, моля те, изглади ми синята риза за утре. *(Поглежда към ризата, оставена на стола.)* Тази вечер сме на купон у Лили. Много ще закъснея, може да намина заранта. Нали не се тревожиш, аз пораснах.“

Посядва на крайчеца на стола.

ТЯ. Даа, сине, порасна и ти, и още съвсем малко и няма да имаш нужда от мен. *(Пауза)* Ах, как не ми се почва...

Става. Вади очукана тенджерата. Слага я на печката. Замисля се.

ТЯ. От гледане в тенджерата забравих да се гледам в огледалото. Започвам да дебелея. *(Опишва тялото си.)* Ще заприличам на лелка, също като колежките си. Нали ги слушам по цял ден! Как не им омръзна! От ранна пролет си говорят за разсада. Коя какъв сорт домати ще посее, колко бил пораснал в саксиите. В саксии за цветя гледат разсад за чушки и домати! Обещават ми от него, щом реша да сея! Натякват ми, че е крайно време да отглеждам зеленчуци, та да не купувам! Разбирам ги, трябва да приличам на тях! Да се ровя в земята... Да не ровя в душата си...

Есен е, сега ми дотягат с консервите. Коя каква рецепта била опитала. Колко сол и оцет била прибавила! Бутат ми разни листчета с препоръки за превъзходна туршия. Мъкнат буркани за обяд и все се хвалят — коя от коя по месести камби била запечатала! *(Бърчи нос.)* Замирисва ми на марината! Представям си ги полети с оцет, вместо напръскани с парфюм. След туршиите иде ред на киселото зеле. И почват да се дупят над бидони и качки. Да редят зелка след зелка със зачервените си ръце. После пак с тия ръце доволно завиват безкрайни тлъсти сарми и мятат тенджери свинско със зеле. Пустата му манджа! Цялата женска изобретателност е запретила ръкави само в кухнята! Вмирисали сме се на манджа до самоизяждане! Ами през зимата? Плетки! Преди! Кълбета! Плетат разни пуловерчета — едно напред — две назад. Пресукват, разплитат. Като чуя тракане на куки през обедната почивка ми призлява. Гледат ме враждебно. Защо не съм се хванела с нещо полезно, ами все книги съм четяла! Отвреме навреме ме проверяват — разлистват, прочитат ред-два, смръщват се — все за любов пишело. Стисвам зъби! Да попитам? Били ли са обичани? А сега обичат ли ги? Не е прието да се говори за това! Щом стане дума за семействата им, се спрягат коли, апартаменти, новият килим в хола, подмененият теракот в банята и остъклените тераси. Де що видят простор, необхват, остъкляват — затварят, кътат. Що не се сещам за по-голяма глупост от това! Да заприщиши с алуминиева дограма широкото.

Научих се да разпознавам мъжете им по имена, едва когато наизустих колко декара е лозето, колко пъти е прекопано, и най-вече колко ракия и вино е дало.

Следобед основният въпрос на философията е: „Ко ши готъвим дувечера?“ (Усмивва се криво и кисело.) Какво да си говоря с тях? За рекламата на „приказно“ бульонче, за новия прах за пране, или за цената на тока? (Пауза) А аз не съм ли същата? С черпака!!! Когато напълня тенджерите се успокоявам! Завряна съм в бермудския триъгълник между печката, мивката и пералнята. Кое ми е другото? Като погледна в празния хладилник ми призлява. Пак основна грижа ще е манджата! (Пауза. Запретва ръкави.) Ако се стегна, преди десет ще се дотъртя до леглото. Та поне като заспя — не ме измъчват мисли. (Отива до кухненския шкаф, вади пакет с леща. Връща се до масата, изсипва го, и започва да треби.) Е-ехх, защо не се умилявам от дреболии?... Да бях се родила павиан... по-лесничко щях да го избутам този живот! Коя съм аз ли? Няма значение. (Мисли.) Практична домакиня без особено съдържание...

Имената ми? Кой ще си прави труд да ги помни? Да не съм кинозвезда? При мене влизат по служба: „Сложи входящ, сложи изходящ, прати писмо, напечатай заповедта.“ Две думи комуникация. С това се изчерпват значенията ми.

Какво правя? Първосигнални операции. А-а-а, и една по-сложна. Подстригвам мъжа си! Егати кождерите — фризьори, искат един надник за подстригване! Спестявам го!

Като стана въпрос за благоверния, добре че кара нощни смени, та отвреме навреме оставам сама.

От горния етаж се чува шум. Тя реагира раздражено.

ТЯ. Как да останеш сам в панелка? (Поглежда към тавана.) Тоя сатрап отгоре не спря да бие жена си! За толкова години, не и видях очите, все в земята гледа. Какво да стори? Заради децата... търпи!... Моят поне не ме бие! Излезе човек, и автоматична пералня ми купи, та поне не пера мръсни чорапи и гащи на ръка! Биде ми спестено това унижение от няколко години насам. А иначе — салатата и ракията е в точен час, че се сърди!... Отброявам двайсет години от крепката си привързаност към тенджерите и тиганите — главната роля, за която ме

ангажираха. Обижда ме това съществуване! И утре, като днес, ще съм пионка!

И утре като днес, и като вчера, ще мина по същите утъпкани пътеки на самосъжаление, от работа до вкъщи и обратно. И така още колко? Двадесет години? Или повече, докато се превърна в окъсан некролог на стълба срещу нас. Някоя и друга година може съседите да се сецат за мен по снимката, ако наследниците сложат такава, и да викат:

„Брей, ама тя умряла, оная бе, писарушката от третия етаж, ц-ц-ц.“ След пет крачки ще са забравили за мен, както аз забравям лицата им, щом не видя в тях нещо запомнящо се. Забравих вече, как повярвах, че ще мина през живота облечена в в кадифе, на високи токчета, като на празник... Само дето празниците не се оказаха толкова много. *(Показва два пръста.)* За бала ни накичват с красиви дрехи, купуват ни бижута, създават ни илюзии за лицеприятно и удобно съществуване.

Само дето не така стоят нещата!

Нуждата продава накитите, лъскавите дрехи, облечени само веднъж, стават безполезен демодиран лукс. Делника си иска друго — униформата, дочените дрехи. Трябваше някой да ме посъветва „Не мечтай, безполезно е!“. Защо не опазих дъщеря си?

Пролетта, на сватбата ѝ, когато дойде ред да съблече онова безсмислие от бял сатен и воал, го разбрах отново. И тя, като мен ще се превърне в домашна прислужница, пардон, звучи твърде престижно, *(Поправя се.)* думичката е слугиня... И на нея викаха „Горчиво, горчиво!“, после — „Да бъдеш вечно щастлива“... *(Иронично.)* като на мене, преди двайсет години! Колко „вечно“ щастлива? Колкото мен ли? Или повече? *(Пауза)*

Полъга се по любовта. Завърши. Отказа се да учи. И сега... не че имам нещо против зетя, и той от нашата рехавя черга... Но за нея коловоза остава все същия... Сега в очите на сина ми дреме гняв с презрение. Там е изброено: „Какво не сте направили за мен!“. Как да му обясня, че когато си се родил цървул, най-много да станеш подметка! Наскоро заяви, че щом завърши догодина, ще е никой оттатък... по белия свят! Та ако ще да мие цял живот чинии... Той не прости нито на мен, нито на баща си, че сме само прашинка от маята, с която месят хляба за увенчаните хрантутници! В спектакъла играем

статисти, герои без реплики. На други е дадена думата, за нас е отредено мълчаливо присъствие.

А уважение? Остана ми... От старите съдове и овехтелите мебели, които още ми служат.

А-а, да, и от Величка — чистачката, за един чувал с дрехи и обувки останали от децата, дето ще ги доизносват нейните пет циганчета.

Въздъхва, поглежда лецата с досада.

ТЯ. Положих усилия да си забравя рождената дата, както го сториха домашните. Щом наближих се надявах, че може да се сетят, но преди десетина години се отказах. Денят ми се скри от календара заедно с неполучените подаръци. Подаръци?! Като ти трябва нещо на магазина!... *(Замисля се.)* А,а, подарявали са ми... колежките — чувенени чинии за притопляне на ядене, удобни са *(Многозначително.)* формички за кекс и курабийки, тефлонова тава... Цветя?! Е,е, Гевезелик! Та нали на следващия ден посещават кофата за боклук! Що за излишни излишни разходи! Намразих ги китките... особено на Осми март! Забраних на моя да ми подарява. Само тогава се сещат, че сме жени! През цялата година слугини, на Осми март — Дами?! Не, благодаря! Знам си мястото... *(Захваща пак да треби.)* Какво имам? Имам натруфено въображение. Мечтаех да пътувам до Тенерифе, да видя карнавала в Рио, и Париж от „птичи поглед“, *(Пауза)*, но и до Румъния не стигнах! Върнаха автобуса от границата. Не се спазарихме с митничарите за рушвета. Да, ама веднъж съм ходила в столицата! *(Гордо.)* И в ЦУМ съм влизала, и по „Витошка“ съм се разхождала, преди много години беше, но моите колежки и толкова не са видели! От петък вечер, като ги подберат мъжете им по селата, то царевици, то лозя, то реколти, чак в неделя вечерта в града! А те търпеливи овчици... опъват каиша. „Ко дъ праиш!“ *(Имитира ги.)* Да не се оплаквам! Отдалечавала съм се на повече от трийсет километра от дома!

Мечтаех да успея...

...Някога ми вървеше математиката. Щях да следвам. Изпита бях издържала, но се задохих... Сега и квадратно уравнение не мога да

реша! Дотам затъпях! „План трябва да се изпълнява — рече свекърва ми — поне две деца!“

И тъй планово тръгнаха нещата. Първо дъщерята, после синът. Наакани пеленки, „агу, агу“, проходилки, имунизации, кашлици, детски градини, шарки, температури, лекарства, училища, предмети, домашни, оценки. *(Ехидно.)* „Докато си поемат пътя в живота“. Става дума за това скотуване, дето тука му викаме живот.

Я да си наля едно, отдавна не съм отпускала. Истината била на дъното на чашата! *(Донася си чаша и начената бутилка с вино. Налива си. Отпива.)*

ТЯ. Поисках с него, благоверния, да си направиме гнездо от сбъднати мечти. *(Пауза)* Но бракът се оказа... последователно упражнение за ликвидиране на любовта. В мероприятияето вложихме старание... и постигнахме добри резултати.

Когато си е у дома предпочита да гледа новините по всички канали. А аз мълча. Ако проговоря ми се шътка. *(Имитира.)* „Шът“. *(И по-категорично.)* „Шъът!“

Какво го интересуват чак толкова?

Какво се е променило в този свят за двадесет и четири часа, което да ни касае нас двамата? Струва ми се, нищо! Самотно ми е с него, но се научих да мълча. Ние сме двама отделни, оградили се всеки в своето. Даже не в свой свят, просто в своето — мъничко и чуждо на другия. *(Пие.)* Дали ще ми каже, ако попитам защо в моментите, когато най ми е трябвал, все го нямаше. Ако не е нощна смяна, ще е пред телевизора или в гаража. И той си има страст — колите! *(Иронично.)* „Автомобил — това звучи гордо!“ Тях може с часове да ми ги хвали, коя била по-добра, какви предимства имала, бурмички разни... „Какви коли карали хората!“ *(Засмива се.)* Ах, да... смешка... Една събота излизаме заедно... почти като никога. Минаваме пред хотела, а там наредени все лъскави возила... Трима от градските богаташи се разговарят пред входа. Умълчаха се докато се разминем. Очите на мъжа ми в колите им. Извива врат да ги доогледа и ми казва: „Видя ли мерцедеса — сребристия? На кого ли е?“ Отвърщам му: „Видях. *(Пауза.)* Видях и друго...“ А той, раздражено: „Да, де, зяпат те... кой каквото си няма!“ *(Въздъхва за себе си.)* Да беше ме оценил и мене по достойнство, като оная купчина ламарина! Да беше споменал поне

веднъж и за мен нещичко с подобна възхита! Може пък и аз да имам... качества. В работата се справям, семейството си гледам, ошетвам из дома... Как за толкова години не чух блага дума! Все излизах глупава, като кажа нещо! Все бях нескопосна! Все кусурите ми се отчитаха! Как така нищо не свърших като хората? Наслушах се на мрънкане и забележки! А исках да му кажа...

Ослушвала съм се за стъпките му, чакала съм да се върне различен, да си поговорим. Да споделя онези кътчета, които съм избродила сама. Да ги направя негови, наши, общи. Защо не ме изслуша? (*Обръща се към празния стол до нея.*) Ето, с това трудно свикнах, че ще живеем в своята отделност, в несподелима самота. Мълчим си от години. Телевизорът говори вместо нас! Като си е в къщи, в девет вечерта, вече е раздигнал леглото, извадил завивките, облякъл пижамата. И малко след това се обръща към стената и заспива. Ей така загърбени я караме.

Не съм го мечтала за това... Какво общо имаме? Апартаментата и и колата, дето скоро изплатихме? Децата и техните нужди? За които обелваме по някоя дума?

Остарях да чакам време за нас — утре, после, друг път. Стисках, мачках, набутах душата си при непотребните вещи в килера. Надявах се да имам вечери, в които да не слугувам. Само да си дойде и да ме покани: „Мила, тази вечер ще е друга! Обличай се, излизаме, ще вечеряме навън!“... Той не ме заведе. Нашата приказка не се случи. Само наниза от съвместни години, в които ставахме чужди се разтегна. (*Взема чашата. Пие.*) За обич не поменавам! Безсъдържателна дума излезе за нас. Когато за първи път ме погледна с ненавист, много отдавна, разбрах накъде вървим. А когато често взе да ме гледа така, нещото в мен закърня. Знаех, че ще продължим да живеем заедно по отделно. Няма да се разведем, няма да нарушим статуквото. Някакси е по-прието да сме заедно — разделени. Сигурна съм, че и двамата го разбрахме почти едновременно, и и свикнахме. Като се огледах наоколо, забелязах, че повечето семейни двойки тъкмо това правят — усъвършенстват навика да живеят заедно — разделени. Превърнало се е в изкуство! После идва ред на мълчанието под ръка с присъстващо отсъствие.

Безропотно се съгласих, когато осъзнах, че илюзията за любов в брака се е samozачеркнала с черен флумастер. Какво можех да сторя

освен да се съглася? Съгласих се. *(Допива чашата.)* Само веднъж... преди да млъкнем... той ми каза: "За толкова години осъзнах, че не съм аз човека, който ще сбъдне мечтите ти. Силите ми са толкова... обикновен човек съм." Тогава трепнах. Той бе разбрал за мене повече, отколкото самата аз признавам! Той се е досещал, че си позволявам да мечтая. Защото... защото една вечер ме завари... любими стари песни слушах и припявах...

За какво мечтая?... Защо ли да ме пита, като знае, че не може...

А исках да му кажа, мъчих се... *(Констатира.)* Взаимно не участвахме в живота си... взаимно... участвахме в разплода... в създаване на поколение... Нали „Всяко животно продължава рода си“ *(Пауза)*.

А някога обичахме ли се?

Не помня! След толкова години съм забравила!

Но продължаваме да спим под един юрган. Топлим си краката в мразовити нощи. Протоколно се „изклащаме“ веднъж... в месеца и порядко. Стисвам зъби, затварям очи, или гледам тавана ревящ за боядисване. Възклицавам където трябва — тази роля я изучих перфектно. Да не се обиди! Да не реши, че съм безчувствена!

То и ложето изтърбушено от моята страна, от въргалие, току ме сръгва в ребрата изскочила пружина. Не сбърквам да си помисля, че се е сетил да ме погали... Веднъж опитах да се случи друго... като в розовите филмчета...

Натъкних се за „любов“, повечко парфюмче капнах, бархетната нощница захвърлих... новичко бельо облякох — в черно... В тъмното обаче, той не забеляза... Като свършихме ми рече, почти грижовно: „Обличай се, че ще настинеш!“ После се оплака, че го боли кръста, обърна ми гръб и... заспа.

А иначе съм щастливо омъжена! *(Почти извиква.)* Мъжът ми не пие до напикаване и повръщане, не ми е посягал... и да е кръшкал, не съм разбрала... Какво повече да искам? Мъжът ми е свестен човек! *(Въздъхва.)*

Я, истината свършила, да си долея. *(Напълва чашата си.)*

ТЯ. Надявах се, да имаме приятели, да се срещаме... Обзаведохме хола прилично, за събирания с тях. Някои дойдоха веднъж — дважд, други станаха твърде велики, завъртяха бизнес или

пораснаха в службата, и не сме им на нивото, и на пачката, какво да си говорят с нас! Не се заседявам в хола, влизам колкото да изчистя, иначе ми се рисуват едни картини, как на дълга маса ги събирам всичките, за да им кажа... Какво да им кажа? Как от безброй години пребивавам в един — единствен ден — от сутрин до вечер с бумагите в службата, после най-прекия път до вкъщи, ето това... *(Показва с ръка наоколо.)* задълженията към семейството, грижите.

Почивка? Развлечения?

Е, да... като бяха малки децата. Водехме ги на море. Да заякнат, да не ми боледуват зимата... И там пак същото... пренасяхме половината къща... Полеви условия — бунгала — газови котлони и тигани... Мъкни мръсни съдове на двацет метра до общата чешма. Още ми мирише на пържена риба, като се сетя... За децата отделях хубавите парчета, за мене каквото остане. Обикновено оставаше тлъстото, и досега спомена ми мазнее на гърлото. Та така си „почивах“. Поне виждах морето... любих се с простора...

И до днес, когато много ми се диша, зиме-лете, отварям прозореца та като зина — гълтам, гълтам, докато ме заболят дробовете. Пространството ми е оразмерено от правоъгълни стени, в които жуля колена и лакти, защото аз съм крепостна...към простите неща.

Простички са ми мечтите... И въпреки гнета на дреболиите, съставящи живота ми все още се самоизмамвам, че някому... *(Не довършва репликата.)*

Отива до телефона, взема слушалката и набира номер.

ТЯ. Здравей, откога не сме се чували?... Ами да, поне от три месеца. Как си? Заета а, а... ремонт?... Пак ли? Искях да ти разкажа за... Нямах време. Значи като свършиш... Аха, сега прегръщаш парцала, даже спиш с него... Добре, ще чакам да се обадиш. *(Затваря.)*

Пак вдига слушалката, набира друг номер.

ТЯ. Ало, добър вечер... Как разбра коя съм? Ааа, разпознаваш гласове. Къде е... *(От другата страна я прекъсват.)*... В кухнята.

Може ли да я чуя? (Чака.) Здравсти... По-добре не споменавай откога...

Трябва да те видя, хайде да излезем... Как кога? Тази вечер! (Пауза. Учудва се.) Ще му искаш разрешение?!? Добре, чакам... (Чака. Изумено.)... Какво щели да кажат хората ли? Как ще изглеждаме?... Добре, разбирам, разбирам, като откраднеш време, обади се. (Затваря телефона. Към публиката. Имитира кисело.)

ТЯ. „Две презрели «леки» тръгнаха на лов“. Така каза мъжът й. Какво толкова щели сме да бистрим насаме, нали имало телефон! Имам още една близка, тя живее сама...

Вдига телефона, набира номер.

ТЯ. Привет! Да, аз съм... Хайде, ела ми на гости, сама съм, имам да ти разказвам нещо... Не можеш?... Не си вече сама?... Появил се е той?... (Тя слуша.) Това „той“, с главна буква ли е? Аха, мъжът на живота ти... да, разбирам, няма да имаш вече възможност. Добре, всичко хубаво, тогава... (Затваря. На себе си. За нея.)

ТЯ. Дотук тя беше различната, сега е като всички нас... задомена...

Две думи да няма с кого да си кажеш... И с това се свиква... Гълтам си го него — неказаното. (Потрерперва.) Застудя, прането не съхне. (Излиза от сцената и се връща със събраните дрехи.)

Казват, че хубавите ябълки свинете ги ядвали. Само не мога да разбера аз какво се явявам. Ябълката? Или свинята? Завчера, за мой ужас, гледам ботушите ми се скъсали, непоправимо, той и обуцаря последния път каза вече да не му ги нося. Трябваше да изкарат още две — три зими, ама... Сложих найлонки, да не ми се мокрят краката, ама шумя като вървя, не става...

Синът и той бос, кое по напред... Та щя, не щя, влизам в магазина, нещо по-евтинко... като за мене. Загледах се в една дама, тя чудна — и костюма и мантото — цялата в бежово. Измъква краче от елегантната си обувка. Пробва ботуш с висок ток — залепва й. Плаща и е доволна. Като се обърна — що да видя, та тя моя съученичка от средното!

Наведох се към долните рафтове, да не ме познае, че ще ме заговори. А тия лицемерни разговори най-не ги търпя: „Как си?“, усмивка, „Много съм добре!“, „А ти? Как е семейството?“, „Благодаря, всичко е наред!“, „Изобщо не си се променила!“, „И ти!“ Още поширока усмивка. (*Имитира с мимика и жест.*) А скритичко се измерваме взаимно отгоре надолу... Защо и тя да забелязва отликите между нас?

Достатъчно е, че аз ги разбирам... Тръгнах си след парфюма ѝ, без да си купя обуца... ще се помъча още малко така, пък може от „втора радост“ нещо да излезе. На мен, нали съм си наивничка, ми трябваше доста време да се убедя, че съм от второ качество човек. Мъчно ми е, когато ми го подсказват честичко. Надявам се да съм от нахапаните ябълки, не от оглозганите. Лелей, ама аз се класирах в примамливата категория на ябълките!

Ами ако съм свинята? (*Озъбва се. Оглежда зъбите си във въображаемо огледало.*) Не, не са достатъчно остро наточени, за да хапят. Не си спомням да съм изяддала, или прегазвала някого. Стоя си тихичко до манджата. Твърде съм незначителна за свиня — дребна, мъничка и жалка, е те толкова (*Показва с върха на палец и показалец.*) Не минава ден без да го усетя! Може би защото всичко ми е по средата — средна ученичка, средно образование, средна хубост, средностатистическа... жена на средна възраст.

Странно, има ябълки дето са непокътнати, поне така изглеждат, може за тях свине да не са предвидени. Едни такива целички, лъскави, оформени като за изложба. Усмиват се от първа до последна страница по вестници и списания. Вече не им вярвам! Ама малко късно се усетих, и на мен са ми правили илюзии. Но най-вече на децата... Разгръщат, гледат, мъчат се да подражават. Даже вярват, че и те ще се абонират за блясъка, като им купим маркови дънки и маратонки. А ние се напъваме, само и само да са като съучениците си. Купуваме си уважение с техния каприз за поредната модна парцалка. Надпреварваме се да им помагаме в събирането на заблуди! Тикаме ги, сякаш ще пребивават доживотно в главозамайваща реклама, на сцена като фотомодели, или ще се всадят в лустросан сапунен сериал. (*Пие.*)

И не си прощавам, че можех да им купя само необходимите дрешки, а те искаха играчки... заради тях е... заради играчките, станаха такива...

Подведох дъщеря си... направих ѝ мечти... Като си събираше нещата, за новия си дом, ми каза: „Ето, мамо, нека да останат при теб.“ Подаде ми палците си от балета. „В двустайния на свекърва ми не ще се впишат.“ Прегърнах я, и рекох, че вече е любима, че ще стане майка... а тя отвърна: „Почти всяка жена става съпруга и майка. Малко жени — нещо повече от това! Палците ще ми напомнят, че не станах балерина. Да стоят тук Не ми трябват!“ (*Въздъхва.*)

ТЯ. Какво трябва ли?... На мен ми трябваше да съм обичана и нечия.

А всъщност, трябва мънички неща. Трябва да си никой. Да не се отличаващ! Да стоиш мирно в редичката! Да нямаш изисквания, без ропот да се съгласяваш! Да нямаш мисли, да не чувстваш! Да измаршируваш определеното в парада, нищо че те стяга униформата, и после да се върнеш чинно в задния двор. Пак ще проверя. (*Отива до прозореца на кухнята.*) От вчера насам няма промяна. Кокошките са (*Брои.*) две, четири, шест с петела. Три въшливи помияра, лаещи денем и нощем, дърва за огрев, тръби, ръждиви жезла, разпиляни тенекии от... едва се чете... бяло саламурено сирене, празни бутилки от какво ли не. (*Връща се към авансцената.*) Толкова много боклук около нас! Не стига че сме захвърлени на бунището на географията, ами се пълним с отпадък, дето и на вторични суровини не го щат! Спъваме се във вехтории, оставени ни по наследство, и върху тях трупаме още и още. Е, това не си го обяснявам! Как може да се ограждаме с ненужност до задушаване? (*Пауза.*) Сигурно защото важни и ценни неща не ни се намират, се ровичкаме в боклука! Ако той спести удушаването, ще го стори бюрокрацията. Тя е вездесъща! Нали и аз и служа — бележчици, сведенийца, документчета, свидетелства, номерца, за организацийки, комисийки, експертчета... Там прибираме мършата! Абе, много мърша в това наше стадо! (*Хваща се за носа с два пръста.*) Не остана кислород за дишане!

Мдаа, може би ни харесва в задния двор, по-непретенциозно е! Пък оттам и мислите и намеренията са оправдателно задни. (*Налива остатъка от бутилката. Пие и треби.*) Имам една съседка, отскоро живее в блока. Не жена, а отвсякъде жена — (това е мъжка приказка). За нея думата „хубава“ не стига. Усмивната, ведра, висока. Като мине, поздравява. Да, ама... белязана. Зарязала мъжа си... и децата. Те на по

двайсетина години. Цял живот ли да ги дундурка? Как можело? Какво му харесала на тоя? А,а,а, и веднага решават — портфейла!

На какво приличало? Като мине покрай кварталната бакалница, всите пиянки седнали на бира — сумтят. Провождат я с мазно-гадни погледи, докато си влезе във входа. Та му отпуснат края — от цветисти псувни до откровени пожелавания! Бай Митьо — Санчо Панса, току промърмори, че при конкуренцията пазарувала, не при него. Па се включи и той в общата ругатня: „Какво било туй, дет се казва, на възраст за внуци, любов, дет се казва...“ (*Имитира го с подходяща гримаса.*) Не се разрешава, не е прилично! Позволено е да си пристоеен, привичен, посредствен. Благоволенieto на обществото към отделната, различната личност е толкова колебливо от възторга до убийството с камъни, че понякога е трудно да се разбере, кога викът на възхищение е преминал в злобен рев. Всяка излишна арабеска на душата се дамгосва. Както дамгосаха нея... Кой ли? „Обществото“! (*Иронично.*) Като рекат някои, особено по телевизията: „Обществото не позволявало...“, „В обществото... еди какво си...“, „Обществото изисквало...“ (*Жестикулира изкуствено.*) На кое точно му се вика общество?

Като гледам обществото наоколо, ми иде да вия! Аз много свят не съм видяла, но по пътя от службата до затвора, да де, до дома, нали го зървам „обществото“ — огрухани, посърнали женурки, на едни години спряли, около петдесетте, нищо че по документи се водят помлади, превили се от извечните торби в ръцете. Ама нали са майки — обществото вкъщи трябва да яде... то само яде... Срецам брадясали, навъсени мъже с овълчени очи. По мрак се блъскам в кафяво-черната конфекция на тълпата, пардон, (*Слага ръка на устните си.*) на обществото... А като вляза у дома насвяткам лампите, белким ми стане светло! Преди месец, леля на мъжа ми се спомина, та ходихме да я заровим. Тук наблизко до града, няма и десетина километра. Е, те толкова скръб по нашата география бях забравила, че има! Не заради лелята, след осемдесетте едва ли някой рони искрена сълза!

Заради беднотията! Там старците, то други няма, още тътрят гумени галоши и връзват жалките си пенсийки в носни кърпи. Едва се крепят на бастунките си под ниските покриви на кирпича.

Дали знаят, че и те са от обществото?... Немотия, кал, мършав добитък на пет минути от „цивилизацията“! Някой ме побутва. " Бог да

я прости, булка!" Бабичка ми подава варено жито. Какво ли има да ѝ се прощава? Кога ли в блъскането между обора и нивата е могла да съгреша? Какво е избирала тя — бял, после черен чомбер... *(Пауза)* Какво мога да избирам аз? *(Крива усмивка.)* Избор?! Да, бе, в бакалницата при бай Митко Санчо Панса, докато ми свърши заплатата!

Избор? Предпочитания? Дом, семейство, работа. Това е... Прикована съм за дъното на безводен кладенец, а някъде горе съзирам небе, свобода...

Свобода?!? Ха, ха... Колко съм свободна аз? Колкото един спънат кон! Като отгледаш децата, започваш да отглеждаш родителите, защото те са те отгледали... Длъжна си! Едните родители, другите... докато стане ред и на мен да ми турят памперса... за доотглеждане.

...Кога мравката в мен ще скочи? Мравките не скачат! Те само пълзят! *(Хваща празната бутилка и опитва да налее. След като разбира, че е празна, отива до шкафа и изравя втора. Връща се до масата, отваря и налива.)*

Из оня ден, след работа към къщи застигам Дорчето от петия, с дъщеря си — ученичка в първи клас. У тях в три стаи се тъпчат три поколения — свекър, свекърва, Дорчето, мъжът ѝ, двете им деца и неомъжената леля. *(Поема въздух.)* Та чувам малката да пита майка си: „Кога умират хората, мамо?“ Дорчето мълчи. И детето пак: „Кога умират хората, мамо?“ Дорчето я смъмра да не питала за глупости! Оттогава нямам мира. Така и не проумях къде е разликата — да те прегазят на улицата отведнъж, или да те мачкат неотклонно, всеки ден, по мъничко? Какво друго вършим с охота, освен да се убиваме? Хладнокръвно. По византийски маниер. Макар и само с думи! А вчера... Иде Мичето на работа след три дни болничен. *(Пауза.)* Прокървила. Та като я метнаха колежките... Защо не каза, че е бременна? *(Имитира ги.)* И то в третия месец!?! Как можело да крие? *(Възмутено.)* Че да им се изповядва ли? Те още малко под юргана ѝ ще се наврат! Та като я почнаха! Инквизиция! За малко клада да стъкмят! Прободоха я със шлифована жестокост. *(Имитира ги.)* „А, ма, Миче, трето ти...направиха... бая сте се... потрудили.“ И се подхилкват. Една се усети и ѝ вика:

„Е, то хубаво... Честито!“ А Мичето, една такава кротичка. Мълчи си... Изведох я навън, прегърнах я, и казах: "Остави ги, те

толкоз могат! Скудоумие! А тя отвърна тихо: „Знам...“ *(Разхожда се нервно по сцената.)*

ТЯ. „Кога умират хората?“ Когато се уморят... Когато ги пречупят... Когато няма кой да ги обича... Когато не са живели по своята мярка... Когато престанат да мечтаят... Кога умираме? Тогава ли? *(Пауза. Докосва чашата. Гледа в нея.)* Откога съм мъртва? *(Замисля се.)* От почти един живот... *(Става. Захваща се с прането, преглежда го, отделя за гладене. Разпъва гладачна дъска. Включва ютията.)*

ТЯ. Странно е, но все още имам някакви илюзии и смея да поискам нещичко за себе си. А дали има още? Дали има друго?... Не знам, но забелязах още един недостатък у себе си. Не мога да я карам повече така... *(Повишава глас.)* необичана! Не смагам вече да запущвам празното! Надвива ме! *(Обръща се, поглежда към тенджерата, която е поставила на котлона още в началото.)* Признавам си, че в пустото, от скука, към нея съм посягала... Най — близко тя ми е била... но вече не! *(Клати глава отрицателно.)* Вече не! Достатъчно!... Понякога ми се приисква да замръкна на улицата без причина, да вървя, вървя и все по-далеч да стигам. Скита ми се! Разюздах се от пътешествия, единствено в омачканото си сърце. Приисква ми се да намеря обич, макар че ме е страх... Понякога с думи изкривени търся нови отговори... Понякога поисквам да запея... дори да е фалшиво... Понякога потърсвам музика да бръкне надълбоко. Трябва ми магия... изкусител... Затъжена съм за илюзиите. Жадувам за безумие! Жадувам приключение! *(Пауза)* Тръпка да полази, дори да води в пъклото! *(Пауза. Започва да глади ризата на сина си.)* От днес вървя различен път, не тоз по който пъпля от години, а оня другия — широкия. *(Леко извъръща глава към празния стол.)*

Ти ми го показва! Дойде отнякъде, отдругаде... различен. По служба си говорихме основно, но другите не чува, как мислите ни сплетоха косичка..., която ме повежда към незнайното, дълбокото. А ме е страх! — От себе си, за себе си! Не съм от храбрите!

Но повече ме плаши друго... че може да си ида без да съм изпитала вълнение! Без да съм се палила, горяла! Сънувам те, сънувах те, в една такава нощ. Събудих се. И нещичко у мен настойчиво

помоли: „Люби ме!“ (Въздъхва.) Признах си! (Свива се на стола. На себе си.)... Но тази дума не събира... (Замисля се.) Не може да ме впечатли недоразумението в мъжката ти анатомия, с която най-редовно обясняват чувствата! (Показва с жест.) Потърсих друго.

Обич ми е нужна! (Става, обикаля нервно.) У тебе я потърсих... (Изгладила е ризата на сина си. Слага я на облегалката на стола. Изключва ютията.)

Време е живота си да поизгладя, позакърпя. (Повишава глас.) Иначе ще се разкрещя от еднаквост! Преди да те познавам, не ме гнетеше толкова самотата в иначе приличния ми брак! Даде ми очи и за това! Ето, пак откровенича без мярка! Мярка? За какво?

Мярка да се скрия, да се самозалъгвам, да избягам от светлото прозорче, когато ми е нужно да се хвърля през него! Ще си запаля свещ. (Намира бързо свещ, драсва кибрит, запалва я.) Ще си запаля свещ, ще се помоля да съм корава и безцеремонна, да имам сили да се спра... (Замисля се.) От кого всъщност бягам? От тебе ли? Ти си тоя, който ме открива преди да съм съвсем замръзнала. Ти си тоя, който ме повежда нанякъде, навсякъде. Ти си тоя, с който самотата има смисъл. Ти си тоя, и ако ме прегърнеш, може да остана. Ти си тоя, от който не искам да избягам. Ти си тоя! Толкова съм те пуснала у себе си, отдала съм се до удавяне! Съблечена съм, гола! Като ме намери, позна ли слабостта ми? От нея ли ще ме спасиш?

Сигурно съм жалка! Щом се погалвам с мисълта за тебе и така ме отболява... Не ща да те прогоня и не мога вече! Предавам се! (Вади от чантата си грим, червило.) Открадни ме, отнеси ме, съживи ме! Не съм хубава, не съм мечтана и не бях желана... но пожелах... А в Библията пишело: (Мисли. Спомня си.) "Не пожелавай жената на ближния си. (Пауза. Акцентира.) Не пожелавай жената... За пожелаване на мъжа не се споменава, значи може! (Прави недоволна физиономия за себе си.) Що ли се оправдавам? Харесва ми да бъда грешна! (Гримира се.) Оттук нататък за праведност не ща да се моря!

Отказвам се да си играя на светица, и без това нафрашкано е горе (Показва с пръст.) със светци! Напивам се! Какво от туй, нали напиха ме едни очи, в които се изгубих. (Уверено.) Сега си разрешавам и безумие! По — трезва никога не съм била! (Слага си червило. Засиява.)

За кратко беше тук... при мене... за секунди време, точно колкото да разбере, че изненада, блясък, вик, емоция, са невъзможните

неща, които непременно искам да се случат. Снощи се усмихвам... и мъжът ми пита на какво се смея... На мисълта по тебе... прекрасна е... *(Разхожда се. Погалва изгладената риза. Поглежда към лещата.)*

Прилепнала съм, знам! Но трябва ми на някого да кажа, че топлина се ражда от ръцете ми и ме изгаря — давам ти я! Че има думички забождащи и разпващи — казвам ти ги! Не ща да се измъчвам повече! Намери ми се ласка неотдадена... *(Продължава да ходи по сцената.)* Кому да я даря, освен на тебе? Боса съм, готова за жаравана нестинарска. Гласът ти помня безпогрешно... нежен... бездна. От него чувам:

„Слънце мое!“, „Радост моя!“, „Бъди моя!“ *(Спира се. Сепва се.)*
Каза ли ми ги? *(Пауза)*

Ами ако бъркам? Дали не съм се заблудила, че те има? Дали не съм те съчинила? *(Замисля се. Посядва на края на стола.)* Заради празното... да има нещо, да се случи, уж... *(Прегръща се през раменете, погалва се.)* Дали не те сглобих за измечтаване, в някоя такава единашка нощ? *(Вади от джоба на престилката си сгънато листче. Разгъва го. Чете.)* „Последен може в тебе да се влюбя, но ще ти върна първата любов!“ *(Говори на някого.)* Ти ли ми го каза, или го прочетох някъде? За кратко беше тука, колкото да те позная... и да ти повярвам. В четири ме будиш, но май не съм заспивала, откакто знам, че съществуваш... *(Мечтае.)* Когато си до мен разтриваш раменете ми. *(Тя се отпуска на стола. Затваря очи.)* Размачкваш ходилата ми *(Раздвижва крака.)*. Отнемаш ми умората, усмихваш ме. Не смея да възпра ръцете ти)_ *(Прегръща се.)*_, оттам преливаш в мене. Косата ми разпусках да подиша. *(Раздвижва глава, разкопчава инолата, която е държала косата ѝ прибрана, и тя се спуща на раменете ѝ.)*, заплиташ пръсти в нея... Галиш ме с върха на пръстите. Догаря пръчица. Мирише на санталово дърво. *(Тя вдъхва със затворени очи. В залата също замирисва.)* На сутринта ми шепнеш: " Добро утро, мое безсъние!" *(Стряска се.)*

Колко съм те пуснала! Колко си в мене! Не ми остана нищо мое, но и болното изтича... и него ми отнемаш... Събуждам се, за да ми кажеш всичко, което съм пропуснала. Събуждам се, за да ти кажа, че с теб се чувствам възкресена, жива! *(Погалва чашата.)* Обичай ме! Обичай ме! Обичай ме! Сега съм сигурна и няма да отложам. Да чакам някой следващ си живот, в който може да се срещнем... Обичай ме

сега, дори и само с тялото... а ако има време и с духа... дано да има, че нишката съвсем е изтъняла... Говори ми! Разкажи ми! Ще те слушам! Ще те разбирам с дума, или с половин. Ще ти повярвам! Дори да ме раняват твоите истини! Защото ти си от успелите...

Предполагам по-удобно е да се обича силния, но до слабия е само оцеляване, а аз се наседях при слабоват... И ако забележиш, че вървя прегърбена, ще ти кажа. Не ми се е налагало да се изправя! Но ти повдигаш в мене смелост... и вече знам че не обичам — банани, меки четки за зъби и слаби мъже! А ти не си страхливец! Видях го в очите ти! Усетих го! Болест е това, но искам да я боледувам! Дори да съм объркана и безразсъдна, да тръгна ли към теб? Когато просто съм решена... да усетя пътя, и да те намеря? Когато съм събудена? *(Пита. Обръща се към някого.)*

Защо ме събуди? Защо не ме остави в малката ми дупчица? *(Пауза. Отговаря си.)* Защото трябваше... *(Пауза. Разхожда се, връща се до масата, гледа в пламъка на свещта.)* Защото трябваше да се намерим! *(Пауза. Донася си дрехи и обувки. Започва бавно да се съблича.)* В моя свят слънце не е гряло. Ще ме стоплиш ли? *(Моли.)* Прегърни ме с думи, облечи ме в ласки! *(Наполовина е съблечена.)* Аз съм половина... похабена, но ти нося себе си. Ще ме поглезиш ли? *(Свалила е домашните дрехи.)* Нужно ми е! Ще ми подариш ли част от себе си? Научи ме, покажи ми онова, що се вижда само със сърцето! Заведи ме там, където никога не съм била! Ще ми подадеш ли цвете не по задължение?

(Облякла е някогашна красива дреха. Отива в средата на на сцената. Затананиква песен) „Обич действителна, обич измислена, въвн пред вратата седеше, сън ли бе всичко, или пък истина, хубаво с тебе ми беше.

Обич пречистена, обич единствена, люлка от слънце плетеше, сън ли бе всичко, или пък истина, хубаво с тебе ми беше, ми беше.“

(Танцува с въобразяем партньор. Спира се.) Искам да ми бъде!

(Пита.) Ще ме заведеш ли да танцувам? Да стопя горчивото, да се разлее залинял копнеж по вените. В танц да заликува съществуването ми...

Ще ме заведеш ли — там в средата... *(Посочва.)*, да усетя вихъра...

Умори ли се от чакане?

Чакаш ли ме още?
Да позвъня, да ми отвориш...
Часовете се надбягват...
Чакаш ли ме още?
Пощади ме, моля, все още може...
Чакаш ли ме още?
Постла ли ложе, без свян да легна в него.
Трябва да те има... далеч... недостижимо.
Чакаш ли ме още?
Търсиш ли ме, червено да отпием...
Чакаш ли ме още, да посмея, да те видя?
Искаш ли ме?
А пощада?... Пощади ме!
Чакаш ли ме още... да прекрача прага?
Чакаш ли ме още?

ТЯ. *(Опомня се. Смее се дълго и истерично.)* Ха, ха, ха... аз и рими съчинявам! Ха, ха, ха... може поетеса *(Иронично.)* да излезе от мене на стари години. Ха, ха, ха... достойна съм! Достойна съм за съжаление! Какво бездарие! Скалъпвам рими некадърни!

Търся патерица, подпирам се на тебе! Ха, за какво да ме чакаш? Любовта е даване, а аз търся да си взема! Присетила съм се да се променям! И само как! С тебе упражнявам смисъл за нататък! Но аз съм стара за начало... След четиридесет чудеса не са възможни...

Посредствено! Кой го еня, че не съм живяла? Може ли чак толкова безмилостни илюзии да ме измъчват?

Ами ако съм сбъркала? Ако не си струва? Ако съм приписала черти, които ти не притежаваш? Ако ме огорчиш, повече от нелепото живуркане? Тогава как ще продължа? Кръпката ако личи? *(Замисля се.)* Ще понеса ли мечтата си по тебе развенчана?

А ужасът от сбъднати желания, по-страшен ли е от несбъднатите?

Ще го понеса ли? *(Пауза. Мисли.)* Ще го понеса! Човек пръв сам си е палач. *(Пауза)* Имаш ли за кърпене? Да поизчистя? Да ти сготвя? Това го мога? *(Сконфузва се.)* Навици...

Ти беше тук за кратко, колкото да разбере, че има друго. *(Отваря чантата си и изважда визитка. Сяда. Слага я на масата и я крепи с*

върха на показалеца си. Гледа в нея.) Преди да тръгнеш ми я даде. И прошепна: „Намери ме, когато си готова!“ (Разхожда се припряно.)

ТЯ. Защо не тръгвам? Поканил си ме в сърцето си! Да си забраня ли двете думи, които не са ми казвали от векове? (Мисли.) Не бихме се намерили... да се изгубим... (Поглежда ръчния си часовник.) Имам малко време. (Мисли. Суети се.) Идвам... да се разтопя в прегръдките ти. Да се събудя сутринта на рамото ти. С тебе искам истинското... ако го има... За миг ще дойда, но твоето горене ще ми стигне... за остатъка живот. (Мисли.)

...Когато се събличам, светлината угаси. (Засрамва се. Прикрива с ръце тялото си.) Имам стрии... Две деца родих! Личи ми! Нали няма да ги забележиш? (Пауза) Какво е белега по тялото, щом душата носи отпечатък?... Но ти го знаеш...

И няма да те питам за прежните жени, дори следи от тях да видя в тебе! Нали си с мен и ме въздигаш, нали пропъди ми страха. Не искам нищо да ми обещаваш! Няма време! И няма да се лъжем, с думата „завинаги“, когато знаем, че мигът е подарен... Кому съм нужна тук?... Май никому...

Тръгвам!

Нося непоисканата жар!

И няма да е като нищо случвало се и познато! Нали? Ти ме впечатли преди постелята... в нея всичко е известно. Свикнали сме да обичаме с телата.

С душата искам, с душата... Ще можем ли? Ще имаме ли време?... Ще си отгатваме ли раните? Или ще го спестим? (Пауза) Ще се болим ли? (Пауза) Не-е-е! (Клати отрицателно глава.) Чувалът сол изядохме поединично... остава да се изсънуваме... При тебе тръгвам, като при звездите, от теб научих как... И ще е светло...

Откакто знам, че съществуващ, светът ми има цвят, нюанс. На път е от натюрморт, да стане живопис, картина, рисувана с маслени бои!

Ако сега не тръгна, никога не ще е! (Става. Облича палтото си. Грабва чантата.) Благословия не ми трябва! (Замисля се.) А... благоверния... (Мисли.) Той е баща на децата ми... не мъжът на живота ми... Той знае колко може... ще разбере... и ще прости.

Но ще се върна! Изключителното плаши и не е за постоянно, а за миг. За миг ли казах? За миг ли? Кой, всъщност знае колко е мигът?

А да се върна? *(Мисли.)* Защо ли? При кого? Не, няма! Останало ми е единствено да бъда себе си. Завръщането е за каещите се, за блудните... А аз отивам при мечтите.

Тръгва, почти излиза от сцената. Спира се, връща се. Угася светлината. Спира се. Замисля се. Отива до свещта, понечва да я духне, отказва се. Излиза от сцената, като на масата остава да гори свещта.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.